

วารสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
Journal of Yala Rajabhat University

Print ISSN: 1905-2383, e-ISSN: 2561-0863

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2564

Vol.16 No.1 January-April 2021

สจร.๕๗

สถาบันวิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

VOL.16 NO.1

ความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ
ชุมชนตำบลลิโด อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา

Readiness and Potential of Resources Towards Creative Tourism for
Community Based Tourism in Lidon Sub-District, Muang District, Yala Province

ศุภาวิณี กิติวินิต

Suphawini Kitiwinit

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอมือเมือง จังหวัดยะลา 95000

Faculty of Management Science, Yala Rajabhat University, Muang, Yala 95000, Thailand

Corresponding author, email: suphawini.l@yru.ac.th

(Received: Mar 3, 2020; Revised: Jul 2, 2020; Accepted: Jul 8, 2020)

บทคัดย่อ

ชุมชนตำบลลิโดควรพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับชุมชน จึงทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์บริบทของชุมชน ประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแนวทางการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 30 คน และแบบสอบถามคนในพื้นที่ตำบลลิโดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ด้วยสถิติการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ตำบลลิโดโดดเด่นด้วยทะเลหมอกบนยอดเขาโต๊ะสาเหะห์ ชุมชนให้ความสำคัญด้านความปลอดภัย และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์จุดแข็งของชุมชน คือ พื้นที่เหมาะแก่การทำการเกษตร ส่วนจุดอ่อนของชุมชน คือ ป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายไม่มีมาตรฐาน โอกาสของชุมชน คือ รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน อุปสรรคของชุมชน คือ การสนับสนุนจากรัฐบาลมีข้อจำกัดมาก สำหรับศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีความโดดเด่นด้านวิถีชีวิต ภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.95 (S.D.=0.679) และความพร้อมของชุมชนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความพร้อมด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ ภาพรวมระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.99 (S.D.=0.705) ผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาและยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ช่วยเสริมสร้างคุณภาพภูมิใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนก่อให้เกิดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ศักยภาพ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนท่องเที่ยว

Abstract

Lidon sub-district community must consider its local uniqueness and community identity in order to manage tourism activities that harmonize the community. This research therefore, conducted to analyze the context of the community. Assessed the potential of creative tourism resources and provide guidelines in preparing for tourism development. A purposive interview were used with 30 people and questionnaires were also used with 400 people to collect data in Lidon community area. The finding revealed that Lidon sub-district surrounded with an outstanding sea mist at the top of the Tok Saheh Hills, considered as its highlight and uniqueness. Moreover, people in the community paid well attention to the importance of safety and security and promoted environmental friendly tourism activities only. Analyzed the context of Lidon Sub-district are; the strength shows that the area is suitable for farming, the weakness shows that the community has a low standard of road side signage and signpost, have a respectable opportunity in developing tourism due to the strong government policy on tourism development, though funding is limiting. Potential of creative tourism resources is the uniqueness of the way of life of people in the community was a high level (Means = 3.95, Standard Deviation = 0.679) and

the readiness in tourism development and tourism attraction are at a high level (Means = 3.99, Standard Deviation = 0.705). The result of this study will allow government and organization to use in develop and enhancing creative tourism activities, and promote prides in community participation creating sustainable tourism management model.

Keywords: Potential, Tourism resources, Creative tourism, Community based tourism

บทนำ

เนื่องด้วยนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์มากขึ้น และรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถตอบสนองให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความแปลกใหม่ กระตุ้นให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วม มีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรมของตน ส่งผลให้มีการนำเสนอของดีชุมชนผ่านการนำเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยว เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน (Suansri, 2017, p. 55) ส่งผลให้มีการสืบทอดเผยแพร่ พื้นฟูในพื้นที่ให้คงอยู่ เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนในเรื่องการบริหารจัดการ การสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ก่อให้เกิดการสร้างรายได้นำมาพัฒนาชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นในการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นให้นักท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน สร้างประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับชีวิตถือเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรคของตนเองผ่านการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามวิถีชีวิตของพื้นที่เป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจ จัดจำเรื่องราวและมีความเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้ง (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2015, pp. 8-9) โดยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้นสามารถเป็นเครื่องมือ อันก่อให้เกิดการบูรณาการการใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นหรือชุมชนอย่างคุ้มค่า และเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนที่ตนเองอยู่ให้เกิดรายได้และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน โดยคนในชุมชนเองนั้นเกิดความตระหนักรู้รักษาและวางแผนทรัพยากรเหล่านั้น นับเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการนำการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาตนเองของชุมชนและชุมชนนั้นสามารถอยู่ได้ ผ่านกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ “ต่อยอด เพิ่มคุณค่า หาจุดต่าง สร้างสรรค และแบ่งปันชุมชน” นั้นแสดงให้เห็นถึงความยั่งยืนในการนำการท่องเที่ยวมาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนได้อย่างแท้จริง (Teeranon & Sophonjarasgool, 2016, p. 224) ซึ่งแนวโน้มของการท่องเที่ยวในเมืองรองคาดว่าจะเพิ่มขึ้น จากการศึกษาโดย Ministry of Tourism and Sports (2018, Online) รายงาน สถานการณ์ท่องเที่ยวชาวไทยภายในประเทศท่องเที่ยวเมืองรอง เดือนมกราคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 สำนวจรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของเมืองรอง เฉพาะเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเมืองรองมีทั้งหมด 6.78 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.24 เทียบกับเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 โดยจังหวัดที่มีคนเดินทางไปเที่ยวสูงสุด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช 4.12 แสนคน จังหวัดที่มีอัตราการขยายตัวสูงสุดคือ จังหวัดยะลา ขยายตัวร้อยละ 19 ส่วนจังหวัดที่มีรายได้สูงสุด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายได้สูงถึง 2,121 ล้านบาท

จังหวัดยะลา มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรม และธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่อำเภอเบตง ดังคำขวัญที่ว่า “ใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดน” อำเภอเบตงมีอาหารการกินที่อุดมสมบูรณ์ขึ้นชื่อเรื่องความอร่อย เช่น ไก่เบตง ผักน้ำ เป็นต้น ผลไม้ก็มีมากมาย เช่นทุเรียน มังคุด ลองกอง เงาะ ส้มโชกุน เป็นต้น ซึ่งเป็นผลไม้ที่ปลูกมากในอำเภอเบตง นอกจากนี้อำเภอเบตงมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียจึงนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดเทศกาลที่สำคัญ ผลสำวจ National Statistical Office (2014, p. 11) แผนพัฒนาสถิติระดับพื้นที่จังหวัดยะลา พ.ศ. 2557 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอเบตง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2554 เพิ่มขึ้นตามลำดับ ดังนี้ 230,939 คน 209,311 คน 241,677 คน และ 258,216 คน อย่างไรก็ตาม เมื่อมองในภาพรวมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดยะลาไม่ขยายตัวไปยังอำเภออื่นๆ เท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวแบบกระจุกตัวโดยเฉพาะบริเวณเมืองชายแดนของจังหวัดยะลา(เบตง) ยังไม่สามารถกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่อื่นได้อย่างเหมาะสม

ข้อมูล Ministry of Tourism and Sports (2018, Online) เกี่ยวกับ สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2560 จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัดของจังหวัดยะลา พบว่า ผู้มาเยี่ยมเยือน พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 ประเภทนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 3,221 และ 3,541 คน การขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.93 นักทัศนาจรชาวต่างชาติ 6,712 และ 7,137 คน

การขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.33 สำหรับประเภทนักท่องเที่ยวชาวไทย 23,115 และ 23,635 คน การขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.25 นักท่องเที่ยวต่างชาติ 113,714 และ 117,653 การขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.46 ซึ่งการขยายตัวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากกว่านักท่องเที่ยว นักทัศนาจร คือ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราวในถิ่นที่มิใช่ถิ่นที่อยู่ประจำน้อยกว่า 24 ชั่วโมง และมีได้พักค้างคืน ซึ่งอำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นศูนย์รวมของหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา มีผู้คนทั้งในและนอกจังหวัดเข้ามาติดต่อประชุมราชการจำนวนมาก หากสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ให้มีศักยภาพดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ท่องเที่ยวจับจ่ายซื้อสินค้า ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนจะเกิดความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว สามารถต่อยอดหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว จึงมีความต้องการที่ศึกษาพื้นที่ตำบลลิตร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเรื่องราวสำคัญตั้งแต่สมัยการปกครองของเจ้าพระยาเยลาหรือเจ้าพระยาเยลาอ ด้านพื้นที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรรม เน้นการปลูกยางพารา รองลงมาคือข้าวนาปี และผลไม้ นอกจากการปลูกพืชแล้ว การจัดการไร่นาสวนผสมเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีศักยภาพ มีการเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ และสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายของที่ระลึกของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายแขนง นับเป็นสถานที่ที่มีความดึงดูดใจน่าเข้าไปสัมผัสประสบการณ์

ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่นำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน โดยนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมลงมือทำกิจกรรมกับชุมชนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในสถานที่จริง ส่งเสริมให้เกิดศักยภาพชุมชนท้องถิ่นสู่ความยั่งยืน สิ่งสำคัญที่จะเป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน เรียนรู้ผ่านการท่องเที่ยว ชุมชนจะต้องเตรียมความพร้อมเส้นทางท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาทำกิจกรรม จึงจำเป็นต้องศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ หากความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน คุณค่าของวิถีชีวิต นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บริบทของชุมชนตำบลลิตร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
2. เพื่อประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิตร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
3. เพื่อเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลลิตร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว อาทิ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้อำนวยการและคุณครูโรงเรียน จำนวน 30 คน

ประชาชนที่มีภูมิลำเนา ตำบลลิตร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ข้อมูลจาก Tambon Administration Organization, Lidol (2018, p. 3) จำนวนประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลิตร พ.ศ. 2559 โดยรวมประชากรมีจำนวน 5,950 คน กำหนดขนาดกลุ่มคำนวณตามสูตร Taro Yamane มีความคลาดเคลื่อนระดับนัยสำคัญที่ 0.05 เพื่อความเหมาะสมของข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 400 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 แบบ คือ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสอบถามความคิดเห็นด้านการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลลิตร เพื่อประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และแนวทางการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ตำบลลิตร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิตร

อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์บริบทของชุมชนตำบลลิถล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว ตำบลลิถล พบว่า ลักษณะทั่วไปเป็นผืนป่า มีทะเลหมอก บนยอดเขาโต๊ะสาเฮะห์ เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ภูมิทัศน์ล้อมรอบด้วยทุ่งนา มีกลุ่มท่องเที่ยวโต๊ะสาเฮะห์ที่บริการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชนส่งเสริมกิจกรรมที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัย อีกทั้งวัดฤดูดิบภายในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการผลิตเป็นสินค้าของฝากของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว

ในการวิเคราะห์ชุมชนตำบลลิถล พบว่า จุดแข็งของชุมชนเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำเกษตร เช่น การปลูกข้าว พืชสวน พืชไร่ การเลี้ยงเป็ด เป็นต้น และมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่หลายแห่งจากการขุดเหมืองแร่ ชุมชนยังคงรักษาวิถีชีวิตชุมชนแบบดั้งเดิมเอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เสน่ห์ที่โดดเด่นของชุมชนคือความเป็นมิตร และมีหัวใจบริการ จุดอ่อนของชุมชน พื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ระหว่างเส้นทางมีขยะมูลฝอยทัศนียภาพไม่สวยงาม ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว บุคลากรในพื้นที่ขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวส่งผลให้เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมยอดเขาโต๊ะสาเฮะห์ก็ไม่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใกล้เคียงได้ โอกาสของชุมชน เนื่องจากศักยภาพของพื้นที่สามารถนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งรัฐบาลพร้อมให้การสนับสนุนและนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อนของชุมชน และอุปสรรคของชุมชน รายได้หลักมาจากเกษตรกรรม ดังนั้นภาวะเศรษฐกิจมีความผันผวนไม่แน่นอนเป็นสาเหตุผู้ประกอบการในพื้นที่ไม่มั่นใจในการนำเงินมาลงทุน

ภาพที่ 1 ทะเลหมอก บนยอดเขาโต๊ะสาเฮะห์ (Paaktai Chaidan, 2020)

ภาพที่ 2 ทุ่งนาดำบลลิถล

2. การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิถล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ผลการวิจัยการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนท่องเที่ยว ตำบลลิถล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 59 อายุระหว่าง 36-55 ปี ร้อยละ 49.30 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 97.00 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 43.30 อาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 31.30 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 53.00 สถานภาพสมรส ร้อยละ 77.80 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิถล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา แบ่งการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 การประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านมรดกทางวัฒนธรรม

ด้านมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่น	3.94	0.698	มาก
2. สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.86	0.852	มาก
3. ลักษณะวัฒนธรรมเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้	3.82	0.803	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ด้านมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. มีการแสดงออกวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม เช่น เทศกาล งานประเพณี การแต่งกายที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะถิ่น	3.77	0.761	มาก
5. มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราววัฒนธรรมให้กับเยาวชน	3.74	0.880	มาก
6. มีจุดเด่นด้านวัฒนธรรม เช่น ประวัติศาสตร์ โบราณคดี	3.65	0.825	มาก
7. มีการฟื้นฟู/บำรุงรักษา วัฒนธรรม/โบราณสถาน/โบราณวัตถุ/พิพิธภัณฑสถาน	3.48	0.861	มาก
8. มีการรวบรวมความรู้ด้านวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ	3.40	0.820	ปานกลาง
รวม	3.71	0.603	มาก

จากตารางการประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านมรดกทางวัฒนธรรม พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.603 ความคิดเห็นระดับมาก ชุมชนมีทรัพยากรทางวัฒนธรรม รองลงมาคือชุมชนมีการแสดงออกวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม และมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราววัฒนธรรมให้กับเยาวชน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านวิถีชีวิต

ด้านวิถีชีวิต (Lifestyles)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีลักษณะเด่นวิถีชีวิตของสังคมชนบท เช่น การเลี้ยงเบ็ด เลี้ยงโค กระบือ ทำนา ทำสวนยาง การทอผ้า หัตถกรรม จักสาน เป็นต้น	4.42	0.703	มากที่สุด
2. มีการส่งเสริมประชาชนชาวบ้านและครูภูมิปัญญาให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ และการอนุรักษ์สืบสาน	4.02	0.956	มาก
3. สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและคุณค่าของชีวิต	3.98	0.964	มาก
4. มีการถ่ายทอดความรู้ด้านวิถีชีวิตให้กับเยาวชน	3.94	0.944	มาก
5. มีการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.82	0.781	มาก
6. รูปแบบวิถีชีวิตเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้	3.77	0.932	มาก
7. มีการรวบรวมความรู้ด้านวิถีชีวิตอย่างเป็นระบบ	3.67	0.801	มาก
รวม	3.95	0.679	มาก

จากตารางการประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านวิถีชีวิต พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.679 ความคิดเห็นระดับมาก มีลักษณะเด่นด้านวิถีชีวิตของสังคมชนบท รองลงมา มีการส่งเสริมให้ประชาชนชาวบ้านถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชน และสมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและคุณค่าของชีวิต ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านศิลปะ

ด้านศิลปะ (Arts)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่น เช่น ศิลปะพื้นฐาน การละเล่นพื้นบ้าน การแสดงพื้นเมือง	4.05	0.921	มาก
2. สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.95	0.887	มาก
3. มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราวศิลปวัฒนธรรมให้กับเยาวชน	3.89	0.932	มาก
4. มีการแสดงศิลปะแบบดั้งเดิมที่คนในชุมชนร่วมกันดำเนินการ	3.69	0.911	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ด้านศิลปะ (Arts)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
5. ลักษณะศิลปวัฒนธรรมเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้	3.65	0.854	มาก
6. มีการรวบรวมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ	3.62	0.769	มาก
7. มีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง	3.61	0.797	มาก
รวม	3.78	0.685	มาก

จากตาราง การประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านศิลปะ พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.685 ความคิดเห็นระดับมาก ทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมเป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่น รองลงมาคือชุมชนให้ความสำคัญด้านศิลปวัฒนธรรม และมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราวศิลปวัฒนธรรมให้กับเยาวชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านสินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง

ด้านสินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง (Functional Creation)	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. จุดเด่นของสินค้าและบริการมีตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแตกต่างกัน เช่น เรียนทำอาหาร ขนมพื้นบ้าน ศิลปะป้องกันตัว	4.01	1.009	มาก
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรม	4.01	0.868	มาก
3. มีกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ	3.99	0.904	มาก
4. มีการถ่ายทอดความรู้ด้านสินค้าและบริการให้กับเยาวชน	3.89	0.906	มาก
5. ชุมชนให้ความสำคัญกับสินค้าและบริการที่มีลักษณะเด่นท้องถิ่น	3.88	0.863	มาก
6. สินค้าและบริการมีความเป็นลักษณะเด่นท้องถิ่น	3.86	0.901	มาก
7. กิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว	3.85	0.866	มาก
8. กิจกรรมการบริการเอื้อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวได้	3.83	0.819	มาก
9. มีกิจกรรมที่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	3.71	0.790	มาก
รวม	3.89	0.722	มาก

จากตาราง การประเมินทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านสินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.722 ความคิดเห็นระดับมาก ชุมชนให้ความสำคัญด้านการมีส่วนร่วม รองลงมาคือการบริการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีกิจกรรมสามารถลงมือปฏิบัติ ตามลำดับ

3. การเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลลิลา อำเภอมือ จังหวัดยะลา

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ

ด้านแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	4.29	0.811	มากที่สุด
2. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.23	0.840	มากที่สุด
3. ความคุ้มค่าในการท่องเที่ยว	4.03	0.887	มาก
4. ความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าที่ระลึก	3.99	1.021	มาก
5. แหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงประเพณี เทศกาลท้องถิ่น	3.71	0.762	มาก
6. คุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม	3.69	0.812	มาก
รวม	3.99	0.705	มาก

จากตารางความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.705 ความคิดเห็นระดับมาก มีความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว ระดับมากที่สุด

ตารางที่ 6 ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคครบครัน เช่น ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร	3.86	0.684	มาก
2. ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวก	3.78	0.738	มาก
3. ความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว	3.72	0.723	มาก
4. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวหลายเส้นทางเชื่อมโยง	3.69	0.753	มาก
5. ป้ายบอกทางมีความชัดเจน เห็นได้อย่างเด่นชัด	3.45	0.869	มาก
6. การขนส่งสาธารณะรองรับการท่องเที่ยว เช่น รถโดยสาร รถประจำทาง	2.87	1.064	ปานกลาง
รวม	3.56	0.599	มาก

จากตาราง ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.599 ความคิดเห็นระดับมาก ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคครบครัน รองลงมาคือชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน และ ความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ร้านอาหารที่ถูกสุขอนามัยและบริการที่ดี	3.56	0.882	มาก
2. การให้บริการห้องน้ำสาธารณะ	3.48	0.904	มาก
3. ความเพียงพอและความเหมาะสมของที่จอดรถ	3.42	0.944	มาก
4. ศูนย์บริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	3.41	1.100	มาก
5. สถานที่พักผ่อนมีความหลากหลายตามความต้องการ	2.88	1.065	ปานกลาง
รวม	3.35	0.798	ปานกลาง

จากตาราง ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.798 ความคิดเห็นระดับปานกลาง ชุมชนให้ความสำคัญในเรื่องร้านอาหารที่มีสุขอนามัยและบริการที่ดี อยู่ในระดับมาก ส่วนสถานที่พักผ่อนมีความหลากหลายตามความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมศึกษาอาชีพท้องถิ่น เช่น การทำนา การเลี้ยงไก่	4.05	0.860	มาก
2. กิจกรรมการทำอาหารร่วมกับชาวบ้าน	3.92	1.002	มาก
3. กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน	3.90	0.949	มาก
4. กิจกรรมการแสดงการเล่นของท้องถิ่น	3.40	0.858	ปานกลาง
5. กิจกรรมศึกษาระบบชาติ เช่น กิจกรรมเดินป่า ชมนก ปั่นจักรยาน	3.29	1.153	ปานกลาง
6. กิจกรรมประกวดภาพถ่ายจากแหล่งท่องเที่ยว	3.20	0.969	ปานกลาง
รวม	3.63	0.686	มาก

จากตาราง ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.686 ความคิดเห็นระดับมาก ชุมชนมีความพร้อมในกิจกรรมศึกษาอาชีพท้องถิ่น รองลงมาคือ กิจกรรมการทำอาหารร่วมกับชาวบ้าน และ กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว

ด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. คนในท้องถิ่น มีไมตรีจิต ยิ้มแย้ม ทักทาย เป็นมิตรแก่ผู้มาเยือน	4.22	0.856	มากที่สุด
2. คนในท้องถิ่นให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญ	4.02	0.813	มาก
3. การจัดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก	3.95	0.938	มาก
4. ชุมชนมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว	3.54	0.970	มาก
5. ชุมชนมีสถานีบริการน้ำมัน ไปรษณีย์	2.54	1.033	น้อย
รวม	3.65	0.597	มาก

จากตาราง ความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชนในด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยวพบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.597 ความคิดเห็นระดับมาก คนในท้องถิ่นมีไมตรีจิตแก่ผู้มาเยือน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ คนในท้องถิ่นให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญ ระดับความคิดเห็น มาก และชุมชนมีสถานีบริการน้ำมัน ไปรษณีย์ ระดับความคิดเห็นน้อย

จากข้อมูลความคิดเห็นของชุมชนต่อความพร้อมของชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.64 ผลการศึกษาข้างต้นได้นำมาสังเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลลิเล อำเภอมือ จังหวัดยะลา โดยสรุปได้ ดังนี้ **ด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ** ควรมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ในพื้นที่ที่มีโบราณสถานภาพเขียนสีเขายาลสามารถส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้มีทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น **ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว** ควรมีการจัดรถบริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ พร้อมทำป้ายบอกทางให้ถูกต้องและติดตั้งเป็นระยะ **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** เนื่องจากในพื้นที่ไม่มีที่พักแรมให้นักท่องเที่ยว ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์ในชุมชน ถือเป็นรายได้เสริมให้แก่ชุมชน **ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว** อาจจะเป็นการจัดทริปท่องเที่ยวถ่ายภาพพร้อมช่างภาพอาชีพที่จะมาถ่ายทอดเทคนิคการถ่ายภาพและเปิดมุมมองใหม่ ซึ่งภาพถ่ายที่สื่อออกมานั้นส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนรู้จักพื้นที่ตำบลลิเลมากขึ้น **ด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว** ควรส่งเสริมให้ชุมชนจัดเตรียมอุปกรณ์ความจำเป็นพื้นฐานด้านความปลอดภัยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิเล อำเภอมือ จังหวัดยะลา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ลักษณะทั่วไปชุมชนตำบลลิเลอาณาบริเวณใกล้เคียงหรืออยู่ติดกับชุมชนตำบลลิเลคือป่า โดยมีสิ่งโดดเด่นหรือสิ่งที่น่าสนใจของชุมชน ทะเลหมอก ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณ สัตว์ป่า และ สภาพภูมิทัศน์หรือทิวทัศน์ที่สวยงาม มีลักษณะเด่นคือทิวทัศน์หรือภูมิทัศน์โดยรอบสวยงามหรือน่าสนใจ มีงานประเพณีสำคัญที่น่าสนใจและงานหัตถกรรมที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทิวทัศน์หรือภูมิทัศน์โดยรอบสวยงามหรือน่าสนใจคือเขาโต๊ะสาเฮะห์ มีทะเลหมอกนอกจากนี้ชุมชนมีการจัดการด้านความปลอดภัยโดยการจัดเวรยาม มีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุ และมีความพร้อมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น นอกจากนี้ด้านการจัดการชุมชนมีรายละเอียดค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน มีการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวกับกิจกรรมชุมชน และชุมชนมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนอยู่เสมอและมีการคงสภาพเดิมของวัฒนธรรม และประเพณีชุมชน ชุมชนมีการผลิตสินค้าโดยชุมชนและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมีร้านขายของที่ระลึก ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Rungmuang (2015, pp. 153-154) ที่กล่าวถึง การสร้างรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมเครือข่าย

กิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด ให้ความสำคัญกับคุณค่าของวัฒนธรรม วิถีชีวิตสามัญและการสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้สมาชิกประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจความรู้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกของท้องถิ่นและการอนุรักษ์ ที่พัสสัมพันธ์วัฒนธรรมชุมชน ที่พักที่อยู่ในชุมชนชนบท นักท่องเที่ยวเข้าพักร่วมกับเจ้าของบ้าน และมีกิจกรรมเพื่อการถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยวประสบการณ์ที่เป็นของแท้ นักท่องเที่ยวได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่เป็นจริงส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของชุมชนตำบลลิตร พบว่าชุมชนตำบลลิตรมีจุดแข็งในเรื่องแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติและมีโอกาสที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งจะช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Boonyatidthan (2010, p.105) ที่กล่าวถึง กลยุทธ์ SO (Strength-Opportunity) ซึ่งเป็นกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่เกิดจากการเอาจุดแข็งขององค์กรไปรวมกับโอกาสที่ดีจากภายนอกที่เหมาะสมกัน เป็นกลยุทธ์สร้างให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่เพื่อปกป้องจุดแข็งของตนเองและนำโอกาสที่ดีจากภายนอกมาใช้ประโยชน์

การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์พบว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่น มีการแสดงออกวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม เช่น เทศกาล งานประเพณี การแต่งกายที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะถิ่น เป็นต้น และมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราววัฒนธรรมให้กับเยาวชน ด้านวิถีชีวิต มีลักษณะเด่นวิถีชีวิตของสังคมชนบท เช่น การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงโค กระบือ การทำนา การทำสวนยาง การทอผ้า หัตถกรรม จักสาน เป็นต้น มีการส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านและครูภูมิปัญญาให้มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ และการอนุรักษ์สืบสาน และสมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและคุณค่าของชีวิต ด้านศิลปะมีทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่น เช่น ศิลปะพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน การแสดงพื้นเมือง สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการถ่ายทอดความรู้เรื่องราวศิลปวัฒนธรรมให้กับเยาวชน ด้านสินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง มีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมและจุดเด่นของสินค้าและบริการมีตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Chaiyachen *et al.* (2017, pp. 2045-2048) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวคลองร้อยสายเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ชุมชนคลองร้อยสาย (คลองร้อยสาย) อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิถีชีวิตของชุมชนเกี่ยวข้องกับคลองและสวนมีความเรียบง่าย อัตลักษณ์ที่มีอยู่ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิต ถือว่าเป็นจุดเด่นดึงดูดนักท่องเที่ยว การกระตุ้นให้มีการจัดการท่องเที่ยวในระดับชุมชน ส่งผลให้ชุมชนพัฒนาตนเองได้มากยิ่งขึ้น การดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนมีเสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสมากยิ่งขึ้น ภายในชุมชนมีความสะอาด การเดินทางสะดวก และชาวบ้านกับผู้นำประสานงานร่วมมือดีต่อกัน สำหรับการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนคลองร้อยสายจะเน้นไปด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์ การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม การประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของคลองร้อยสาย จากจุดเริ่มต้นของโปรแกรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น จากทุนภายในชุมชนเหล่านี้ ชาวบ้าน และผู้นำสามารถนำมาจัดการและนำมาประยุกต์ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เกิดรายได้โดยใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวมาเป็นตัวเชื่อมโยงในการทำเกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนคลองร้อยสาย

สำหรับความพร้อมของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ พบว่า ชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว และความคุ้มค่าในการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกคือชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคครบครัน เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร เป็นต้น สิ่งโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวก และความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว มีร้านอาหารที่ถูกลงนามและบริการที่ดีให้บริการห้องน้ำสาธารณะและความเพียงพอและความเหมาะสมของที่จอดรถ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมศึกษาอาชีพท้องถิ่น เช่น การทำนา การเลี้ยงไก่เป็น มีกิจกรรมการทำอาหารร่วมกับชาวบ้าน และกิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว ผู้คนในท้องถิ่นมีเมตริจิตเยี่ยมเยียนทุกทายเป็นมิตรแก่ผู้มาเยือน สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ ทั้งนี้ชุมชนมีการจัดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ซึ่งความพร้อมของชุมชนตำบลลิตร มีความสอดคล้อง Thailand Community Based Tourism Network Coordination Center (2012, Online) ในการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) มีส่วนสนับสนุนการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น “วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่บอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนจะทำให้ชุมชนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคม โดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับยุคสมัย มีการสืบทอดสู่คนรุ่นหลังได้อย่างต่อเนื่อง” CBT เป็นเครื่องมือในการสร้างความ

ภาคภูมิใจให้กับชาวบ้านในการนำเสนอ “ของดี” ชุมชนให้คนภายนอกได้รับรู้ ทำให้เกิดการสืบค้น ถ่ายทอด และฟื้นฟูวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ชุมชนมีการบริหารจัดการและร่วมกันกำหนดว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอะไรบ้างที่ชุมชนพร้อมในการนำเสนอและสร้างการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ตลอดจนมีแนวทางปฏิบัติตัวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มึนนักท่องเที่ยวที่สนใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมคนท้องถิ่น เป็นตัวกระตุ้นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ และมีชีวิตชีวา ในการนำเสนอข้อมูล สามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้กับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมทางวัฒนธรรมของตน สร้างความประทับใจ ให้แก่ผู้มาเยือน และทำให้เยาวชนคนรุ่นหลังเห็นคุณค่าของชุมชนตนเอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Wisudthiluck *et al.* (2013, pp. 20-21) ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ต้องมีคุณสมบัติประกอบด้วย ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพันระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว ประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน/ ส่งผ่าน - ส่งต่อประสบการณ์ เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความจริงแท้ทั้งในกระบวนการการผลิตและผลิตภัณฑ์, ประสบการณ์จริงจดจำประทับใจ, เข้าใจ และ การท่องเที่ยวแบบจำเพาะเจาะจง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยทำให้ทราบถึงความพร้อมและศักยภาพทรัพยากรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ได้ ดังนี้

1) ชุมชนท่องเที่ยวตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่นทั้งทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ศิลปะการละเล่นพื้นเมือง ที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมสร้างประสบการณ์ที่ดีกับชุมชน อาจส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เป็นการเสริมสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชน

2) แนวทางการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว สนับสนุนให้คนในชุมชนพัฒนาศักยภาพให้เป็นไกด์ชุมชนสามารถสื่อสารเรื่องราวในชุมชน ดูแลให้บริการนักท่องเที่ยว สร้างความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว

3) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการดูแลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนท่องเที่ยวตำบลลิดล อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

2) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประจำปีงบประมาณ 2562

เอกสารอ้างอิง

Ministry of Tourism and Sports. (2018). *Press conference: Tourism situation* [Online]. Retrieved November 12, 2018, from: <https://www.mots.go.th/> Press conference. (in Thai)

Ministry of Tourism and Sports. (2018). *Domestic tourism statistics 2017 (Classify by region and province)* [Online]. Retrieved November 12, 2018, from: <https://www.mots.go.th/> Domestic Tourism Statistics. (in Thai)

Chaiyachen, J., Unaromlert, T. & Paiwithayasiritham, C. (2017). The application of social capital development model to promote creative tourism industry of Klong Roi Sai. *Veridian E-Journal Silpakom University*, 10(2), 2039-2055. (in Thai)

Rungmuang, T. (2015). The model development of creative tourism in order to enhance the network of tourism activities of DVARAVATI four provinces. *Romphruek Journal Kirk University*, 33(1), 137-160. (in Thai)

- National Statistical Office. (2014). *Development plan for statistics of Yala Province*. Bangkok: National Statistical Office. (in Thai)
- Wisudthiluck, S., Saiphan, P., Tearakul, O & Sindercharuk, T. (2013). *Creative tourism*. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (in Thai)
- Suansri, P. (2017). Community based tourism. *Tourism Economic Review*, No. 7(January - March 2017), 54-67. (in Thai)
- Paaktai Chaidan. (2020). *Long tai chaidan* [Online]. Retrieved June 3, 2020, from: <https://www.paaktai.com/longtai>. (in Thai)
- Teeranon, S. & Sophonjarasgool, P. (2016). Creative tourism: Choice survival of tourism in Thailand. *Pathumthani University Academic Journal*, 8(2), 216-225. (in Thai)
- Thailand Community Based Tourism Network Coordination Center. (2012). *Community based tourism: Benefits that the community receives* [Online]. Retrieved July 17, 2019, from: [https://thaicomunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/CBT Benefits](https://thaicomunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/CBT-Benefits). (in Thai)
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (2015). *Creative tourism* (1st Ed). Bangkok: Cocoon & Co Company Limited. (in Thai)
- Tambon Administration Organization, Lidol. (2018). *Development plan for Four-year local (2018 - 2021)*. Yala: Tambon Administration Organization, Lidol. (in Thai)
- Boonyatidthan, E. (2010). *Professional SWOT analysis handbook*. Bangkok: Panyachon Publisher. (in Thai)